

ШЛЯХИ І МАНІВЦІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НАУКОВО-ПРИРОДНИЧИЙ АСПЕКТ)

Здійснено системо-історичний аналіз розвитку технічної української наукової термінології. У статті досліджуються ознаки української термінології, особливо це стосується науково-природничої термінології, яка розвивалася у 30-х роках ХХ століття, потім все це перестало існувати. Знову українська термінологія почала розвиватися під кінець ХХ і на початку ХХІ століть. Дається визначення поняття “псевдосинонімії”.

Ключові слова: українська термінологія, терміни, лексичні та структурні репресії, кальки, мовознавство, лексика, професійна мова.

Постановка проблеми. Актуальність даного дослідження обумовлена потребою звільнення нашої мови від чужородних, невластивих її сутності впливів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток української термінології, що відображає національно-культурну специфіку мови, привертала і продовжують привертати увагу багатьох сучасних дослідників. Матеріалом послуговували як стародавні (30 роки ХХ ст.) українські словники, так і сучасні словники.

Метою статті є спроба висловити своє бачення стану української наукової термінології та проаналізувати причини виникнення і шляхи розв’язання деяких специфічно українських проблем, що не постають у країнах, де національна мова упродовж тривалого часу перебувала під державним захистом. Об’єктом цього дослідження є пласт національно специфічної лексики у сучасній українській мові, а предметом – розвиток національно – специфічних термінів у сучасній українській мові.

Виклад основного матеріалу. Негаразди української термінології беруть початок від ліквідації 1930 року найавторитетнішого наукового центру, що координував термінологічну працю в усій Україні – Інституту Української Наукової Мови (ІУНМ). Історія ІУНМ та трагічна доля його працівників – предмет окремої розмови. Зазначимо лише, що навколо цього інституту гуртувалися висококваліфіковані фахівці гуманітарних та природничо-технічних наук і мовознавці, які уклали та видали понад 40 термінологічних словників із різних галузей науки і техніки. Ще близько 20 словників підготовлено за їхнім редагуванням або участю [7].

Для “виправлення” термінологічного набутку ІУНМ у 1933–1935 роках під гаслами на кшталт “Проти націоналізму в математичній термінології” [2], “Ліквідувати націоналістичне шкідництво в радянській фізичній термінології” [4], “Викорінити націоналізм у виробничій термінології” [5] видано п’ять термінологічних бюлетенів [1; 2; 3; 4; 5]. У передмовах викладено “завдання перегляду словникової продукції, виданої до 1933 р.” [3]. Оскільки “...творення української термінології (працівниками ІУРМ. – В.

Г., Н. М.) було спрямоване на фальсифікацію української мови і водночас на відрив української мови від російської...”, на “націоналістичне уникання спільності з російською мовою” [5], то “...завдання перегляду полягало в тому, щоб очистити українську радянську термінологію від націоналістичних перекручень; знешкодити отруйний вплив націоналістичних словників на мову літератури і преси...” [3]. Бригадою, “якій було доручено знешкодити цей (математичний – В. Г., Н. М.) словник, [...] викинуте те граматичне оформлення, яке штучно розривало історично зумовлену спільність української мови з російською; проведено уніфікацію математичної термінології; ліквідовані зайві, непотрібні терміни, синоніми подавались у дуже рідких випадках” [2]. Бригада, що переглядала фізичний словник, “мала на меті замінити націоналістичні вигадки [...] термінами, поширеними серед українських робітників, колгоспників і трудової інтелігенції” [4]. “Націоналістичні вигадки” полягали у “викиданні російських термінів”, “униканні інтернаціональних термінів”, “безпідставній диференції її значень або функцій російських термінів”, вживанні “націоналістичних неологізмів замість російських термінів”, “зайвих синонімів” і “неточних відповідників” (тобто тонких мовних відтінків, що їх не передає російська мова), у “націоналістичній граматичній будові” [4]. Просимо вибачення за довгу низку цитат, але вони ілюструють глибину лексичних та структурних репресій, що їх зазнала наша наукова мова, і водночас дозволяють виявити джерело багатьох теперішніх мовних проблем, спробу аналізу яких подамо нижче.

Цими виданнями безпідставно перервано нормальний природний перебіг творення і розвитку національної термінології: вилучено (фактично репресовано) понад 40 000 (!) українських наукових і технічних термінів [5], натомість “запропоновано” терміни або російські, або міжнародні у російській транскрипції; здійснено brutальне втручання в структуру терміносистем; українській науковій мові накинута невластиві їй граматичні, стилістичні та правові норми. Видані ІУНМ словники вилучено з бібліотек або заховано у спецховищах, і тепер про саме їхнє існування відомо лише невеликому колу фахівців. Таким чином, започатковано процес русифікації української наукової мови, що тривав понад п’ятдесят років.

Відтоді і донедавна головним завданням і темою досліджень офіційних українських термінологів були “становлення загального термінологічного фонду мов народів СРСР і його структурна уніфікація” [6] (тобто максимальне наближення української та інших національних термінологій до російської). Серія російсько-українських словників, що їх видано на межі 50-х та 60-х років, ще раз зафіксувала цю тенденцію на нормативному рівні, а повний перехід вищої освіти на російську мову у 70-ті роки та припинення видання наукових журналів та монографій українською мовою призвели до сумновідомого наслідку – наша наукова термінологія рясніє мовними покручами, кальками, невдалими запозиченнями; нова генерація науковців (навіть ті, для кого українська мова є рідною) недостатньо володіє науковою

українською мовою. Становище складне, але далеко не безнадійне. Здобуття Україною незалежності і надання нашій мові статусу державної, повернення української мови до наукових та вищих навчальних закладів створили потужні стимули для термінологічної праці на принципово нових засадах. Термінологічна лексикографія переживає хвилю піднесення. Фахівці різних галузей укладають десятки поки що невеликих словників (спочатку це були переважно російсько-українські), зараз стають словники, які допоможуть нашим науковцям налагодити безпосередній інформаційний обмін із міжнародною науковою спільнотою. Після відкриття спецховищ виявилось, що знищено не всі термінологічні словники 20-х років: тільки у Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернадського у Києві їх є понад 80 [7]. Відбувається широке обговорення наболілих питань. І тут, як завжди, ми спостерігаємо дві крайні тенденції.

З одного боку, бачимо бажання зберегти *status quo*, зневажливе ставлення до спадщини наших попередників і сприйняття термінологічної праці 20-х років лише як “доби романтизму в ставленні української термінології”. На жаль, як свідчать концептуальні публікації бувших директора інституту української мови АН України О. Тараненка і завідувачки відділу термінології Л. Симоненко [8; 9], таких поглядів найпоспідовніше дотримувались офіційні мовознавці, що виборювали для своєї установи роль “органу-арбітра” [9] у нормуванні термінології. Принаймні цитовану характеристику в цих статтях повторено двічі.

З іншого боку, крайніх форм іноді набирає природне прагнення повернути до наукового обігу спадщину ІУНМ. Діставши змогу користуватися матеріалами ІУНМ, побачивши багатство, виразність і глибоке національне підґрунтя лексики, зібраної і опрацьованої фахівцями найвищої кваліфікації та тонкими знавцями мови, прагнучи залучити набутки тих праць до сучасного термінологічного активу, термінологи “нової хвилі” не завжди враховують, що не можна знехтувати шість десятиліть розвитку мови, хоч яким спотвореним був цей розвиток. Не можна забувати про те, що українська мова була мовою активного спілкування чималої частини науковців навіть за часів повного панування російськомовної наукової літератури. Бажання відновити суто українські терміни подекуди призводить до ігнорування широко вживаних інтернаціоналізмів або вдалих запозичень, до спроб вилучити широковідомі сучасні терміни і не завжди критичного аналізу термінів давніх. Словники, укладені на таких крайніх засадах, матимуть цінність тільки для фахівців з історії мови. Як слушно зауважує директор Інституту української мови НАН України П. Гриценко: “Можемо лише пошкодувати, що багато рішень з мовних (ширше – гуманітарних) проблем у перші роки незалежності законодавці й виконавча влада часто приймали без уваги до позицій й оцінок науковців” [10].

Що стосується теми нашої статті, то істину, як завжди, варто шукати десь посередині. Питання про повернення того чи іншого терміна треба розглядати під кутом зору змісту поняття відповідником якого є термін.

Якщо дане конкретне поняття означене адекватним сучасним українським словом, інтернаціоналізмом або вдалим запозиченням, що правильно передає зміст і не суперечить природі української мови, повертати давній термін недоцільно. Якщо сучасний термін невдалий, слід шукати і в словниках 20-х років, і в терміносистемах чужих мов, не забуваючи й про наші видання 60-х та початку 70-х років – попри всі цензурні перешкоди, жива професійна мова подекуди пробивалася на сторінки підручників та фахових видань. Якщо носії мови – фахівці паралельно (рівнобіжно) вживають два терміни на означення того самого поняття і це не спричиняє непорозумінь то жоден фахівець не передбачить, який саме варіант (чи, може, обидва) можна буде побачити в наукових публікаціях або почути у доповідях через кілька років. Критерії доцільності повернення тих чи тих слід навряд чи можна виробити, тут величезної ваги набувають такі “ненаукові” категорії, ясно одне: не можна підходити до унормування термінології на підставі суб’єктивних міркувань. Автори підручників, укладачі енциклопедій, словників неодмінно повинні подавати сучасні терміни і водночас знайомити користувачів із репресивно вилученими українськими термінами (можливо, наводити їх зі спеціальною позначкою), тим самим даючи фахівцям змогу вибирати з кількох варіантів найпридатніші.

Проблеми вживання та унормування термінів, калькулювання, засміченість нашої термінології численними мовними покручами – явища помітні, і вони є предметом загального обговорення. Структурні спотворення привертають набагато менше уваги, і саме тому ще небезпечніші. Торкнемося декількох аспектів.

1. Офіційна лексика. Назви професій українською мовою мають форму іменників (робітник, службовець тощо) на відміну від російської мови, де поширеною є прикметникова форма (рабочий, служащий). Однак замість слова “науковець” ми вживаємо “вчений”, хоча багато науковців хоч і вчені, але нічого так і не навчені. Водночас слово “вчений” усталено вживають і замість “науковий” у сполученнях “вчений секретар”, “вчена рада”. Назви наших вчених звань (які чомусь співіснують із науковими ступенями, це вже стало звичним і нікого не дивує) – молодший і старший науковий співробітник (калька з рос. “сотрудник”). Так само ми кажемо, що пан А і пані Б є співробітниками певної установи. В обох випадках слід говорити про старшого і молодшого працівників (або просто науковців) та працівників певної установи, які водночас можуть бути або не бути співробітниками (тобто співпрацювати або не співпрацювати одне з одним).

2. На жаль, більшість наших науковців (мовознавці не є винятком) не знають чужих мов, крім російської. Через це, навіть намагаючись уникати російських кальок чи запозичень, часто творимо “антикальки” або подвійні кальки, тобто терміни українські, але на змістовій основі російського терміна (який, до того ж, буває неточним або й просто невдалим).

Прикладом антикальки є спроба вилучити словосполучення “іноземні мови” – кальку російського “иностранные языки”, що його накинули нашої

мові замість властивого їй сполучення **чужі мови**. Розуміючи чужорідність префіксу іно-, часом вживають сполучення “чужоземні мови”, яке не усуває змістового спотворення: “іноземна мова” чи “чужоземна мова” – це мова іншої землі, а землі не мають мов, мови притаманні народам.

Прикладом подвійної кальки, тобто українського терміна, ланцюгом прив'язаного до російської змістової основи, є поява й еволюція новітніх термінологічних монстрів “запам'ятовуючий пристрій” і “записуючий пристрій” (калька з рос. “запоминающее устройство” та “записывающее устройство” – В. Г., Н. М.). Відчуваючи їхню незграбність, роблено спробу застосувати елементи українського словотвору – таким чином виникли “запам'ятовувач” і “записувач”. Більшого на основі цього підходу досягти неможливо. Звернімося до мови-першоджерела. Англійською мовою, якою ці терміни утворено, маємо відповідно “memoгу” та “storage”. Отже, другий із запропонованих термінів можна вважати менш-більш вдалим (хоча варто було б обговорити точніші відповідники “зберігання”, “запис” тощо), тоді як перший незадовільний уже тому, що його важко вимовляти. Перекладаючи безпосередньо з мови оригіналу, одразу приходимо до набагато точнішого (і коротшого) терміна “пам'ять”, що його, до речі, широко вживають програмувальники.

Нам украй потрібно відродити в собі самостійність мислення, не прив'язувати українську термінологію до будь-якої мови – російської, польської чи англійської. Водночас, коли свого терміна немає, ми не повинні боятися запозичень. І тут знову не варто ставити жодну мову у виняткове становище. Тенденція цілком уникати запозичень з російської мови є такою ж хибною, як і запозичення тільки з російської. Використовуючи досвід чужих мов творчо, запозичуючи безпосередньо з оригіналів, ми уникнемо антикальок та подвійних кальок на основі мови-посередника. Остаточне право надання переваги українському чи запозиченому термінові належить фахівцям даної галузі, і на це потрібен час.

Бюлетенями [1; 2; 3; 4; 5] з української мови вилучено синоніми та термінологічні варіанти, яким відповідав один російський термін. Опосередкованим наслідком давньої боротьби з синонімами є явище псевдосинонімії – тобто помилки у вживанні українських термінів, що стосуються різних понять, але в російській мові мають один відповідник. Навіть мовознавці у формулюванні головного завдання на теперішньому етапі (створення й унормування стандартів на терміни і **визначення** [9] замість **означення** вживають **визначення** (тобто детерміністичну характеристику, що її аж ніяк не можна застандартизувати). Плутанина виникає через те, що російським відповідником обох цих слів є “определение”. Аби проілюструвати семантичну різницю, звернімося, скажімо, до англійської мови: “означення” – “definition”, “визначення” – “determination”. Отже, вдале або невдале означення наукового поняття визначає життєздатність утвореного терміна. Цікаво, що помилок у вживанні цих слів ніколи не роблять фахівці з точних наук, які постійно

читають чужомовну наукову літературу – тільки російською мовою обом цим поняттям відповідає те саме слово. Чи варто і далі наполягати на “структурній уніфікації спільного термінологічного фонду”? Можливо, формулюючи завдання стандартизації, слід усталити вживання інтернаціоналізму “дефініція”, оскільки непорозуміння набуло вживання загальноукраїнського державного масштабу (адже йдеться про створення державних стандартів!).

Розгляньмо декілька найтипівіших прикладів псевдосинонімії.

Досить часто неправильно вживають “постійний” (*тривалий*) і “сталий” (*незмінний*) (рос. “постоянный”, англ. “permanent” і “constant”); “скінченний” (*що має границю*) плутають із “кінцевим” (останній; що стосується кінця) (рос. “конечный”, англ. “finite” та “terminal”), а “нескінченний” (*що не має границі або кінця*) – з “безмежним” та “необмеженим” (*що не має межі*) (рос. “бесконечный”, англ. “indefinite” і “boundless” та “unbounded”), не кажучи вже про те, що “границю” (limit) плутають з “межею” (boundary), коли вони відповідають російському “предел”.

Часто не відрізняють “оточення” (*найближчі сусіди*) від “довкілля” (навколишнє середовище) (рос. “окружение”, англ. “surroundings” та “environment”).

Російське слово “продолжение” відповідає трьом українським словам, що їх часто плутають: “видовження” (*форми*), “подовження” (*терміну*), “продовження” (*дії*) (англ. Відповідники “lengthening”, “prolongation” та “continuation”). Водночас у нас **продовжуються** процес або дія, що мають **тривати**.

Російському “измерение” відповідають “вимірювання” (дія, англ. “measuring”) та “вимір” (*властивість*, англ. “dimension”), маємо про **вимірювальний** прилад і **n-вимірний** простір.

Російському прикметникові “противоположный” відповідають українські “протилежний” (*у просторі*) і “супротивний” (*про думку* тощо). Англійським відповідником є “opposite” в обох випадках, то звернімося по допомогу до німецької мови: маємо “gegenuberlegend” та “entgegengesetzt” або “gegensatzlich”.

Наявність російського багатозначного слова “часть” призвела до того, що в українській мові “частка” (*результат ділення*, англ. “quotient” або *поділу*, англ. “share”) потроху займає місце і “частини” (*що є наслідком відокремлення*, англ. “part.”), і “частинки” (*елементарної* тощо, англ. “particle”).

Ми забули, що російському слову “отрицательный” відповідають “від’ємний” (*математичний знак*) і “негативний” (*заряд*); “невід’ємний” (англ. “nonnegative”) означає *додатний* або *нуль*, а вживають його замість “невіддільного” (англ. “inseparable”), тобто *такого, що його неможливо відокремити або виокремити*, хоча тут псевдосинонімія вже ні до чого, а просто зроблено покруч на основі російського “неотъемлемый”. Тому, коли пишуть про **невід’ємну частку** і контекст не містить математичної дії

ділення, можна бути певним, що йдеться про **невіддільну або невідокремлену частину**.

Ми не відрізняємо “здатності” (*приладу* тощо, “capacity”) від “здібності” (*людини*, “ability”); “об’єму” (*фізичного*, “volume”) від обсягу (*статті* тощо, “size”); забуваємо, що “інший” – це *не той* (“another”), а “інакший” – *не такий* (“other”; “different”). Слово “знаходиться” вживаємо замість “перебувати”, “бути”, “міститися” тощо. Таких прикладів, на жаль, дуже багато.

Одним із проявів псевдосинонімії є майже повна втрата відчуття відмінності у вживанні прикметників, що мають значення чогось виготовленого з певного матеріалу (металевий, кам’яний, скляний, дерев’яний тощо) та ознак, пов’язаних з матеріалом (металічний, камінний, деревний). Термінологічні словники, особливо російсько-українські, неодмінно мають пояснювати вживання та лексичну сполучуваність таких слів.

Інший наслідок боротьби з синонімами – збіднення лексичного запасу для передавання понять, які не потребують термінологічного оформлення, але неодмінно присутні у наукових статтях. Рідкісними стали дієслова типу “твердішати”, “вужчати”, “ширшати”, “теплішати”, “холонути”, “холоднішати”, “більшати”, “меншати”, “світлішати”. Натомість маємо сполучення “ставати твердішим (вужчим, більшим тощо)”. Водночас далеко не завжди ми відчуваємо різницю між твердішати (*ставати твердішим*, “harden”) і тверднути (*ставати твердим*, “solidify”). Гадаємо, укладачі словників повинні звернути увагу на ці природні та влучні українські слова, такі потрібні для точного опису досліджуваних процесів.

Ще один аспект синонімічних ускладнень – термінологічні варіанти та безпідставні спроби вилучити мовні еквіваленти, що їх рівночасне вживання не спричиняє непорозумінь. Загальні терміни на зразок “обладнання” та “устаткування”, “устав” і “установка”, “злучення” і “з’єднання”, “процент” і “відсоток” і багато інших не завжди є повними синонімами, а варіантами, кожен із яких має певну область застосування. Ці області часто перетинаються: можливо, з часом деякі терміни зникнуть через невживання. Але будь-яка спроба жорсткого унормування не буде корисною. Ці терміни треба подавати в словниках та довідкових виданнях на рівних засадах.

4. Дуже поширеною хворобою стало вживання дієприкметникових утворень, що закінчуються на *-учий, -ючий*, замість способів висловлювання, притаманних українській мові. В нашій мові такі закінчення характерні для слів, що передають значення властивостей (кусючий собака, цілюще зілля тощо). Але, зазвичай наслідуючи російську мову, ми вживаємо “поглинаючий” замість “поглинальний”, “сполучаючий” замість “сполучний”, “кодууючий” замість “кодувальний”, утворюємо “далекоідучу” та “короткоідучу” взаємодію замість “далекосяжної” та “близькосяжної”, “несучу частоту” та “несучу конструкцію” замість “частоти-носія” і “опорної”, “базової” або “тримальної” конструкції.

5. Інтернаціоналізми є складником будь-якої національної терміносистеми, українська мова не є винятком. Однак настанови згаданих вище репресивних документів і наступна “структурная унификация общего терминологического фонда” призвели до “русифікації” інтернаціоналізмів – чужомовні запозичення в українській термінології набрали форм, характерних для російської мови.

Українській мові притаманна властивість запозичувати основу чужомовного слова, відкидаючи суфікси тощо. Завдяки цьому запозичені терміни набувають властиво українських форм. Структурні впливи російської мови призвели до нагромадження зайвих чужомовних суфіксів (“алгебраїчний” замість “алгебричний”, “синусоїдальний” замість “синусоїдний”, “інерціальний” замість “інерційний”) та майже цілковитого зникнення відтінків вживання типу “диференційний” (*про рівняння*) та “диференціальний” (*про переріз розсіяння або механізм*), “професійний” (*фаховий*) та “професіональний” (*кваліфікований*), “коливальний” (*що спричиняє коливання*) та “коливний” (*рух*).

6. Безліч проблем створює суперечливість розділу чинного правопису про слова іншомовного походження.

Різні правила правопису для власних і загальних назв часто призводять до них. Один з таких прикладів бачимо просто в тексті правопису: прізвище Дізель подано поруч із загальною назвою дизель. Утворення термінів на основі прізвищ є загальноприйнятним у науці способом вшанування авторів найвидатніших наукових відкриттів і технічних винаходів. Аналогічних прикладів можна навести безліч, адже саме від прізвищ утворено практично всі назви одиниць вимірювання, назви багатьох явищ, приладів, математичних функцій, хімічних елементів тощо. Втрата зв'язку між терміном і прізвищем робить термін безглуздим, а українську термінологію – єдиною в світі, що порушує одну з найповажніших традицій міжнародного наукового товариства.

Питання, що викликає численні дискусії – стандартизація науково-технічної термінології. Тут саме формулювання проблеми є некоректним, оскільки наукова та технічна термінологія не складають однорідного масиву і потребують окремих підходів. Слід відрізнити технічну номенклатуру, що, безумовно, підлягає стандартизації і уніфікації, від наукової термінології, стандартизувати яку немає потреби – мова тут може йти тільки про повне унормування.

Висновки. Наша термінологія переходить важкий етап повернення до життя. Тільки час та мовна практика визначать долю пропонованих термінів. Пошук, збирання, порівняння, аналіз, спроби надання пріоритетів тим чи іншим термінам – праця важка, невдячна, копітка. Без такого “сировинного” етапу термінологічна наука в Україні ніколи не повернеться на шлях нормального розвитку. Велике значення в цьому процесі має розвиток української мови. Ось чому не можна не погодитись з професором П. Гриценко, що “українська мова – могутня своїм структурним розмаїттям і

багатовіковими досягненнями-традиціями – вистояла в епохи бездержавності, чужомовного домінування й цілеспрямованого лінгвоциду, без належної підтримки й захисту пройшла тернистий шлях розвитку й удосконалення народом-мовотворцем. Сьогодні, в незалежній Україні, яка виборює своє європейське демократичне майбутнє, українська мова зміцнює свої позиції як мова державна, далі розвиває свою структуру й комунікативний потенціал, поступово набуває прав-обов'язків інтегратора багатонаціонального українського суспільства” [10].

Литература

1. Медичний термінологічний бюлетень // ВУАН, Інститут мовознавства. – № 1. – К. : Вид-во ВУАН, 1933.
2. Математичний термінологічний бюлетень. Виправлення до математичного словника. – Ч. 1, 2, 3 // ВУАН, Інститут мовознавства. – № 2. – К. : Вид-во ВУАН, 1934. – 80 с.
3. Ботанічний термінологічний бюлетень УАН, Інститут мовознавства. – № 3. – К. : Вид-во УАН, 1935. – 80 с.
4. Фізичний термінологічний бюлетень // УАН, Інститут мовознавства. – № 4. – К. : Вид-во УАН, 1935. – 82 с.
5. Виробничий термінологічний бюлетень // УАН, Інститут мовознавства. – № 5. – К. : Вид-во ВУАН, 1935. – 80 с.
6. Крижановская А. В., Симоненко Л. А. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии / А. В. Крижановская, Л. А. Симоненко. – К. : Наук. Думка, 1987. – 162 с.
7. Кочерга О., Кулик В. Українські термінологічні словники довоєнного періоду в бібліотеках Києва та Львова / О. Кочерга, В. Кулик. – Препринт ГТФ-93-ІУ. – К., 1993. – 16 с.
8. Тараненко О. У дзеркалі сьогоднішніх оцінок і дискусій / О. Тараненко // Літературна Україна. – 1993. – 21 січня.
9. Тараненко О., Симоненко Л. А. Українська термінологія : стан, проблеми і перспективи / О.Тараненко, Л. Симоненко // Урядовий кур'єр. – 18 березня.
10. Гриценко П. Українська мова сьогодні : політика, практика, сенси / П. Гриценко // Віче. – 2014. – № 15–16. – С. 47–51.

Отримано 14.01.2015

Summary

Hlushko Volodymir, Maliovana Nina. The Ways of the Development of Ukrainian Scientific Terminology (scientific-natural aspect).

The essay is devoted to the systematical and historical analysis of the development of the scientific-natural aspects of Ukrainian scientific terminology. The peculiarities of Ukrainian terminology are investigated, especially the scientific-natural one, that has been developing in 30s of the XX century, then all this had no existence. Ukrainian terminology began its achievement at the end of the XX – at the beginning of the XXI centuries. The definition of the word “artificial synonymy” is given.

Keywords: *Ukrainian terminology, terms, lexical and structural repressions, linguistics, lexicology, vocabulary, professional language.*